

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMEN ADAYLARININ DÜŞÜNME STİLLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeki COŞKUNER¹

Atalay GACAR¹

Nida YANLIÇ¹

ÖZET

Düşünme stili, bireyin dünya ile ilişkisinde, onu algılamasında, hedeflediği amaçlara ulaşmasında ve problem çözmesinde farkında olsun olmasın geliştirdiği bilgi işleme yöntemidir.

Araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stilleri ile başa çıkma davranışları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir. Araştırmaya Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü 1.,2.,3., ve 4. Sınıf öğrencilerinden 105 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların düşünme stillerini ölçmek için Epstein ve ark.(1996) tarafından geliştirilen ve geçerlik ve güvenilirlik çalışması Buluş (2000) tarafından yapılan “Rasyonel – Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği” kullanılmıştır.

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının, cinsiyet, yaş, sınıf, doğum yeri, bölüm seçme durumu, anne-baba eğitimi, aile aylık geliri, ders çalışma saatleri, karar vermelerinde etkili kişi, çalışmaya teşvik nedeni ve okul saati dışında geçirdikleri zaman gibi değişkenlere göre düşünme stillerinin puan ortalamaları ve standart sapma değerleri incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda düşünce stilleri, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık oluşturmazken, “baba eğitim durumu” değişkeninde rasyonel düşünce bakımından, “okul saati dışında geçirdikleri zaman” değişkeninde ise sezgisel düşünce bakımından anlamlı farklılık ortaya konulmuştur. Sonuç olarak; araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının rasyonel ve sezgisel düşünme stillerine bakıldığında, orta düzeyde olduğu ve bazı değişkenlere bağlı olarak değişebileceği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, beden eğitimi öğretmeni, düşünme stilleri, rasyonel düşünme, sezgisel düşünme.

EVALUATION OF THINKING STYLES OF PROSPECTIVE PHYSICAL EDUCATION AND SPORT TEACHERS

ABSTRACT

Thinking style is the information processing method that an individual develops in his relationships with the world, his perception of the world, in reaching the intended aims and in solving problems. The aim of this study is to evaluate the relationship between the thinking styles of prospective physical education and sport teachers and their coping behaviors in terms of various variables. 105 students from the first, second, third and fourth grade of Physical Education and Sport Department of Fırat University participated in the study. “Rational-Experiential Thinking Styles Inventory, developed by Epstein al (1996) and tested for validity and reliability by Buluş (2000) was used to measure the participants’ thinking styles. The study investigated the average score and standard deviation values of thinking styles in terms of variables such as gender, age, class, place of birth, reasons for choosing the department, education level of parents, monthly income of the family, studying hours, the person effective in helping them decide, reasons to be encouraged to study and time spent outside school. The results of the study showed that thinking styles did not show a significant difference in terms of gender and class.

¹Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

However, there was significant difference in “fathers’ education level” in terms of rational thinking and “time spent outside school” in terms of intuitive thinking. As a result, when the rational and intuitive thinking styles of the participants were considered, it was observed that they could change depending on some variables.

Keywords: Sport, physical education teacher, thinking styles, rational thinking, intuitive thinking

GİRİŞ

İnsanda diğer canlılarda olmayan özelliklerden en önemlisi düşünme gücüdür. Günlük hayatta konuşurken, okurken, seyahat ederken, yemek yerken aklımızdan geçen binlerce düşünce ile meşgul oluruz. Bu düşüncelerin nereden kaynaklandığı, neler çağrıştırdığı ve bu düşünce sonucunda elde edilenler ise kişiye göre değişiklik göstermektedir [1].

Düşünme stili, bireyin dünya ile ilişkisinde onu algılamasında, hedeflediği amaçlara ulaşmasında ve problem çözmesinde farkında olsun olmasın geliştirdiği bilgi işleme yöntemidir [2].

Düşünme stilleri bireylerin sahip oldukları yeteneklerin kullanımında bir tercih durumudur. Yani insanların karşı karşıya kaldıkları sorunlar ve olaylara olan yaklaşım biçimleri ve bu olaylar karşısında kendilerini ifade etme şekillerini belirleyen süreçlerdir [3].

Stenberg’ e (1993) göre düşünme stilleri aklın kendi kendini yönetmesiyle ilişkilidir. Stil yeteneklerimizi nasıl kullanacağımızla ilgili tercih ettiğimiz bir yoldur [3]. Dolayısıyla stillerin doğru veya yanlışlığından çok bireyin tercihlerinden söz edilebilir. Bu açıdan düşünme stilleri uzayı çok boyutludur. Farklı stiller norm grafikleri ve korelasyon el eğilimleri açısından doğrusal bir ilişki içerisinde değildirler. İnsanlar tercih ettikleri düşünme stillerine bağlı olarak bir stil profiline sahip olmalarına rağmen, bu değişmez de değildir. Yaşam süreci içerisinde stiller değişebilir, çeşitlenebilir ya da gelişimsel değişimlere uğrayabilir. Diğer yandan stil, kendi başına aklın ve zekânın bir biçimi ya da bir yetenek değildir. Yetenek örüntü ve düzeyleri farklı olan iki insan benzer düşünme stillerini tercih edebilir. Yahut benzer yeteneklere sahip iki insan düşünme stilleri açısından farklılaşabilir. Kısaca düşünme stilleri, yetenek ve kişiliğin baskınlığıyla belirlenir ve her iki kavramla da ilişkilidir [4,5,6,7].

Düşünme stilleri kuramı zihinsel öz-yönetim kuramına dayanmaktadır. Bu kuram, insanların günlük etkinliklerini bir toplumu yönetir gibi yönettiğini öne sürer. Herkesin meydana gelen olaylarla ilgilenirken düşündüğü yol farklıdır. Düşünme stili durumun gereklerine göre değişiklik arz edebilmektedir. Düşünme stilleri sosyal ortamla sıkı sıkıya ilişki içerisinde ve kültüre, zamana ve duruma bağlı olarak değişebilir [4]. Bu varsayıma bağlı olarak, stiller geliştirilebilir veya değiştirilebilir [4,5,6,8].

Düşünme stili bireylerin sahip oldukları yeteneklerin ortaya çıkmasında önem teşkil etmektedir. Bu araştırmanın beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerinin belirlenmesi açısından büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerini çeşitli değişkenler açısından değerlendirmek bu çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir.

MATERYAL VE METOD

Çalışmamız Elazığ Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi öğretmenliği bölümü 1.2.3 ve 4. Sınıf öğrencilerinden 160 kişiye uygulanmış, yanlış ve hatalı anketler çıkarılarak 105 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya katılanların demografik bilgilerini tespit etmek için kişisel bilgi formu (11 soru),

düşünme stillerini belirlemek içinse Epstein ve ark. (1996) tarafından geliştirilen [9] Rasyonel Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği (RYDSO) kullanılmıştır.

Rasyonel Yaşantısal Düşünme Stilleri 31 madde ve 2 alt ölçekten oluşmaktadır [10]. Cacioppa ve Petty (1982) tarafından geliştirilen ve 45 sorudan ibaret "Biliş Gereksinimi" (need for cognition) ölçeğinden alınan kısaltılmış 19 soruluk ilk ölçek, rasyonel düşünmeyi içermekte ve bireylerin bilişsel aktivitelere katılma-katılmama ve bilişsel aktivitelere hoşlanıp-hoşlanmama düzeylerini ölçmektedir. İkinci ölçek ise sezgisel inanç (faith in intuition) alt ölçeğidir ve 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçek bireylerin bilgi işleme ve günlük yaşamdaki davranışlarında duygularına ve ilk izlenimlerine güvenme-güvenmeme düzeyini ölçmektedir. Ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir. Derecelemenin şiddeti 1'den 5'e doğru artmakta ve "Tamamen Yanlış"tan "Tamamen Doğru"ya uzanan tepkiler üzerinden yanıtlar verilmektedir. Bilişsel Gereksinimi alt ölçeğinin, 1,2,4,5,6,7,9,10,11,13,15,16,18 ve 19. maddeleri tersten puanlanmaktadır ve ölçek üzerinden alınabilecek puan aralığı 19-95 arasında değişmektedir. Sezgisel inanç alt ölçeğinin puanlaması, maddelerin olumlu ifade edilmesinden dolayı tersten yapılmamaktadır ve ölçek üzerinden alınabilecek puanların aralığı 12-60 arasında değişmektedir [11].

Analizlerin yapılandırılmasında istatistik paket programı kullanılmıştır. İstatistik paket programı yardımıyla frekans dağılımı, aritmetik ortalama, yüzdeler, t testi ve One – Way Anova, LSD testi kullanılmıştır. Veriler arasındaki anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerinin cinsiyet, yaş, sınıf, doğum yeri, bölüm seçme durumu, anne-baba eğitim durumu vb. değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amaçlanmıştır.

Tablo 1. Beden eğitimi öğretmen adaylarının kişisel özellikleri

Kişisel Özellikler	N	%	Rasyonel \bar{x}	Sezgisel \bar{x}	Rasyonel Ss	Sezgisel Ss
Cinsiyet						
Erkek	67	63,8	45,98	51,20	7,04	7,42
Bayan	38	36,2	45,37	51,86	7,86	11,42
Yaş						
19-21 arası	34	32,4	46,85	53,04	7,73	8,83
22-23 arası	41	39,0	46,48	52,44	7,78	6,98
24-29 arası	30	28,6	43,66	47,78	5,79	10,58
Sınıf						
1.Sınıf	12	11,4	47,12	47,66	7,56	5,00
2.Sınıf	32	30,5	43,76	52,38	5,21	7,97
3.Sınıf	32	30,5	47,92	51,21	9,62	11,15
4.Sınıf	29	27,6	45,26	51,47	5,86	8,54
Doğum Yeri						
1.Şehir Merkezi	34	32,4	46,86	50,05	7,29	9,73
2.Köy-Kasaba	71	67,6	45,35	51,94	7,29	8,48
Bölüm Seçme						
Seçtim Memnunum	77	74,0	45,23	50,78	6,81	9,20
Seçtim Memnun Değilim	15	14,4	48,81	51,50	9,54	5,31
Seçmedim Memnunum	8	7,7	44,83	57,20	8,44	11,03
Seçmedim Memnun Değilim	4	3,8	49,00	54,00	2,82	2,82

Anne Eğitim Durumu						
İlkokul	68	80,0	46,41	51,17	7,33	9,97
Lise	15	17,6	44,69	53,08	8,43	7,29
Lisans ve lisansüstü	2	2,4	35,00	57,15	7,44	8,10
Baba Eğitim Durumu						
İlkokul	60	60,6	45,84	49,75	6,48	9,26
Lise	31	31,3	46,25	53,95	7,63	7,66
Yüksekokul	5	5,1	60,00	48,00	2,82	4,23
Lisans ve lisansüstü	3	3,0	38,50	58,00	7,77	8,48
Aylık Gelir						
50-600 T	14	13,3	41,91	51,58	4,69	7,52
601-1200 TL	46	43,8	47,45	50,38	8,37	8,87
1201-2500 TL	45	42,9	45,30	52,44	6,22	9,39
Ders Çalışma						
Sabah	22	21,8	48,44	49,75	8,30	10,49
Öğlen	8	7,9	42,50	47,40	5,89	3,43
Akşam	41	40,6	46,00	53,36	6,44	7,07
Gece	17	16,8	45,07	52,75	4,98	6,94
Gece Sonrası	13	12,9	44,27	48,33	10,19	13,67
Etkili Kişi						
Kendim	54	53,5	44,86	51,59	5,77	7,57
Ailem	5	5,0	41,00	55,33	5,47	8,50
Kendim ve Ailem	38	37,5	47,55	51,80	8,80	7,73
Diğer	4	4,0	46,33	43,50	10,11	22,06
Çalışmaya Teşvik Eden Neden						
Yeni Şeyler Öğrenmek	31	30,1	43,88	52,08	5,67	7,37
Çalışmaktan Haz Duymak	8	7,8	49,50	49,28	5,63	10,70
Hedefe Ulaşma İsteği	36	35,0	46,11	49,91	8,52	10,56
İyi Bir Statü	25	24,3	46,83	54,57	8,16	7,21
Yüksek Not Takdir Edilme	3	2,9	41,00	45,00	1,41	12,16
Zaman						
Arkadaşlarla Vakit Geçirir	46	44,7	47,22	52,02	7,66	7,57
Kısmi İşte Çalışırım	9	8,7	47,75	41,00	8,58	19,42
Ders Çalışırım	13	12,6	45,50	57,62	6,43	9,60
Aileme Yardım Ederim	11	10,7	43,87	54,71	8,98	5,02
Spor Yaparım	18	17,5	42,00	47,46	4,52	6,25
Diğer	6	5,8	45,80	52,00	7,76	6,48

Tablo 1’de beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetleri, yaşları sınıfları, doğum yerleri, bölüm seçme durumları, anne–baba eğitim durumları, ailenin aylık geliri, ders çalışma saatleri, karar vermelerinde etkili olan kişi, çalışmaya teşvik eden neden, okul saati dışında geçirdikleri zamana göre düşünme stillerinin puan ortalamaları ve standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmen adaylarının aylık gelir ortalaması dağılımı

Gruplar	f , \bar{x} ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Aylık gelir	N	\bar{x}	ss		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Rasyonel Düşünme	50-600 TL	82	45.78	7.28	Grup içi	290	2	145.48	2.86	,063
	601-1200 TL									
	1201-2500 TL									
Sezgisel Düşünme	50-600 TL	72	51.41	8.82	Grup içi	64	2	32.02	,40	,66
	601-1200 TL									
	1201-2500 TL									

Tablo 2’de beden eğitimi öğretmen adaylarının aylık gelir durumuna göre dağılımına bakıldığında rasyonel açıdan istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre dağılımı

Gruplar	f, \bar{X} ve SS Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Baba eğitim	N	\bar{X}	SS		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Rasyonel Düşünme	İlköğretim	78	46.16	7.24	Grup içi	505.1	3	168.38	3.52	,01*
	Lise									
	Yüksekokul									
	Lisans ve lisansüstü									
Sezgisel Düşünme	İlköğretim	69	51.30	8.87	Grup içi	360.40	3	120,46	1.56	,20
	Lise									
	Yüksekokul									
	Üniversite ve üstü									

Yapılan istatistiklerde beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının anne eğitim düzeyinde anlamlı farklılık gözükmez iken, tablo 3’de görüldüğü gibi baba eğitim düzeyi değişkeni dağılımına bakıldığında rasyonel açıdan istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için yapılan LSD testi sonucunda yüksekokul mezunları ile ilköğretim, lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında istatistikî anlamda anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 4. : Beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerinin, okul saati dışında zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ortalaması değişkenlerine göre Anova sonuçları

Gruplar	f, \bar{X} ve SS Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Zaman	N	\bar{X}	SS		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P
Rasyonel Düşünme	Arkadaşlarla vakit geçiririm	81	45.74	7.32	Grup içi	335,06	5	67.13	1,27	,028
	Kısmi işte çalışırım									
	Ders çalışırım									
	Aileme yardım ederim									
	Spor yaparım									
	Diğer									
Sezgisel Düşünme	Arkadaşlarla vakit geçiririm	71	51.46	8.87	Grup içi	1036,15	5	207.23	3.01	,01*
	Kısmi işte çalışırım									
	Ders çalışırım									
	Aileme yardım ederim									
	Spor yaparım									
	Diğer									

Tablo 4’te beden eğitimi öğretmen adaylarının okul dışındaki zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine göre dağılımına bakıldığında rasyonel açıdan istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememesine karşın sezgisel açıdan anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Sözü edilen farklılığın ise LSD testi sonucuna göre “kısmi işlerde çalışırım”, “arkadaşlarla vakit geçiririm”, “ders çalışırım” ve “aileme yardım ederim” seçenekleri arasında ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerinin, sınıf düzeyleri ortalaması değişkenlerine göre Anova sonuçları dağılımı

Gruplar	f, \bar{X} ve SS Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Sınıf	N	\bar{X}	SS		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Rasyonel Düşünme	1.sınıf	82	45.78	7.28	Grup içi	240.28	3	80,09	1.54	,21
	2.sınıf									
	3.sınıf									
	4.sınıf									
Sezgisel Düşünme	1.sınıf	72	51.41	8.82	Grup içi	109,61	3	36.53	,45	,71
	2.sınıf									
	3.sınıf									
	4.sınıf									

Tablo 5'te beden eğitimi öğretmen adaylarının sınıf değişkenine göre dağılımına bakıldığında ne rasyonel ne de sezgisel açıdan istatistiksel bir farklılık görülememektedir ($p>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma kapsamında toplam 105 beden eğitimi öğretmen adayının, cinsiyet, yaş, sınıf, doğum yeri, bölüm seçme durumu, anne-baba eğitimi, aile aylık geliri, ders çalışma saatleri, karar vermelerinde etkili kişi, çalışmaya teşvik nedeni ve okul saati dışında geçirdikleri zaman gibi değişkenlere göre düşünme stillerinin puan ortalamaları ve standart sapma değerleri incelenmiştir.

Düşünme stili bireyin yaşamı algılama ve hedeflediği amaçlara ulaşmada ve problem çözmede bilinçli ya da bilinç dışı işe koştuğu bir bilgi işleme metod yaklaşımıdır. Bu anlamda "rasyonel düşünme", bireyin analitik ve sözel öncelikli duygusal etkilerden bağımsız olarak bilinç düzeyinde işlev gören bilgi işleme biçimi, "sezgisel-yaşantısal düşünme ise, bireyin bilgi işleme sürecinde işe koştuğu otomatik, çağrışımsal, bütüncül ve özde sözel olmayan ve anlık duygulardan etkilenecek işlev gören bilgi işleme sistemi olarak tanımlanmaktadır [12]. Bireyin hangi düşünme stilini daha yoğun kullandığının bilinmesi, etkili olmayan düşünme stillerinin zamanla daha fonksiyonel olanlarla değiştirilmesi ve düşünme stillerinde duruma göre esnek olabilmeye becerisinin kazandırılması ile bireyin üretkenliği verimi ve uyumu artabilir [13]. Düşünme biçimi tercihlerindeki farklılıklar, bütün sosyal ortamlarda, gerek birebir gerekse grup etkileşimlerini önemli ölçüde etkiler niteliktedir [12]. Düşünme stilleri bireylerin süreç ve etkinliklerin çeşitli kişilik özellikleri ile birleşmesiyle farklı şekillerde organize olup düşünme stilleri olarak dışa yansımaktadır [13].

Bu çalışmada cinsiyet ile düşünme stilleri düzeyi arasında kız ve erkek öğretmen adayları arasında fark olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Ancak elde edilen analiz sonuçlarına göre gerek rasyonel düşünme gerekse sezgisel düşünme stiline cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Buluş (2000), Zhang (1999), Walter ve ark. (1990), Duru (2002) tarafından yapılan çalışmalarda da cinsiyet ve düşünme stilleri arasında istatistiksel anlamda bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekleyici yöndedir [12,14,15,16].

Öğretmen adaylarının aylık gelir dağılımına bakıldığında her iki düşünme stili bakımından da istatistiksel anlamlılığa rastlanmamıştır (Tablo 2).

Diğer yandan beden eğitimi öğretmen adaylarının "baba eğitim" düzeyi değişkeninde rasyonel düşünme stilleri açısından istatistiksel anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). LSD testi

sonucunda istatistiksel farklılığın, yüksek okul mezunları ile ilköğretim, lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Ancak bu fark, anne eğitim düzeyi bakımından ortaya çıkmamıştır. Kuşkusuz eğitim bireylere toplumda istendik davranışlar edindirmeyi amaçlar. Dolayısıyla eğitimin her kademesi bireyi bu amaca yaklaştırır. En yüksek kademede bulunan kişinin çevresiyle uyumunun daha iyi olacağı düşünülür. Bu sebeple eğitim durumu ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarının belirlenmesinde etkili bir unsur olarak kabul edilebilir [12].

Beden eğitimi öğretmen adaylarının okul dışındaki zaman değerlendirme seçeneklerinde rasyonel düşünce stiline istatistiksel anlamlılık bulunamazken ($p>0,05$), sezgisel düşünce stili seçenekleri (kısmi işlerde alışım, arkadaşlarımla vakit geçiririm, ders alışım ve aileme yardım ederim) arasında anlamlı farklılık ($p<0,05$) ortaya çıkmıştır (Tablo 4). Anlaşılacağı gibi rasyonel ve sezgisel biçimler, insan zihninin görev yapan bütünleyici biçimleridir. Rasyonel düşünme doğrusal ve çözümleyicidir. Öte yandan sezgisel bilgi, gelişmiş bir bilinçlilik durumunda doğan gerçekliğin, doğrudan doğruya zihinsel olmayan gerçekliğine dayanır. O, birleştirici, bütüncül ve doğrusal olmayana eğilimlidir. Burada örneklemin sezgisel düşünce bakımından farklılaşmasının serbest zaman içindeki bireysel tercih yelpazesindeki zenginlikten kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Bununla beraber zaman değerlendirme seçeneklerinden “spor yaparım” seçeneğinin istatistiksel yönden anlamsız bulunması, beden eğitimi öğretmen adaylarının kendi meslekleriyle ilgili olarak düşünce stilleri bakımından farklılaşmadığını ve sportif olguları benzer tarzda algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının “sınıf” değerkenine göre dağılımına bakıldığında rasyonel ve sezgisel açıdan anlamlı bir istatistiksel farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Tufan ve Coşkun (2009)’ un yapmış olduğu araştırmaya katılan öğrencilerin buldukları sınıf (1– 4) ile düşünme stilleri (rasyonel ve yaşantısal) arasındaki ilişki incelenmiş ve analiz sonucunda öğrencilerin buldukları sınıf ile yaşantısal düşünme stili arasında anlamlı bir fark olduğu görölmüştür ($t_{78} = 2.37$, $p < .05$). Buna göre 1. sınıf öğrencilerinin yaşantısal düşünme puanları (Ort. =2.44, SS = .73), 4.sınıf öğrencilerinin yaşantısal düşünme puanlarından (Ort. = 2.10, SS =.47) daha yüksektir. Başka bir deyişle 1.sınıf öğrencileri 4.sınıf öğrencilerine göre daha çok yaşantısal düşünmektedirler. Öğrencilerin buldukları sınıf ile rasyonel düşünme stili arasında ise anlamlı bir fark yoktur [17]. Bizim alışmamızda düşünce stilleri bakımından sınıflar arası her hangi bir istatistiksel farklılığa rastlanmamıştır. Yani alışma örnekleminin bulunduğu sınıf ile rasyonel ve sezgisel düşünce stilleri arasında bir değeriklik bulunmamaktadır (Tablo 5). ubuku’nun (2004) öğretmen adayları üzerine yapmış olduğu çalışma sonucunda her bireyin kendine özgü bir düşünme stili vardır. Eğitim kurumlarında bireylerin aynı düşünüş stiline sahip olmadıkları düşüncesine her zaman yer verilmelidir sonucuna ulaşmıştır [18].

Sonuç olarak; araştırmamıza katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının rasyonel ve sezgisel düşünme stillerine bakıldığında, orta düzeyde olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının düşünme stilleri, baba eğitim düzeyi ve okul saati dışında geçirdikleri zaman gibi değerkenlere bağlı olarak değerşebilmektedir.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının düşünme stillerinin geliştirilebilmesi için, öğretim sürecinde ve aile ortamlarında bu tür özellikleri geliştirecek tarzda yaşantısal imkanlar oluşturulmalıdır. Bu anlamda bilhassa alanla ilgili, kongre, sempozyum, panel ve konferans türü bilimsel aktivitelere katılmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken niteliklerle ilgili çalışmalar genişletilerek yapılmalıdır. Bu çalışmanın beden eğitimi öğretmeni yetiştirme alanında, düşünme stillerine yönelik çalışmalar için sınırlı da olsa bir literatür bilgi sağlayacağı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

1. Balgamiş E. Eğitim yöneticilerinin düşünme stilleri ile başa çıkma davranışları arasındaki ilişki Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2007.
2. Parlette N, Rae R. Thinking about thinking (thinking styles of people) association management, 45, 70-74, 1993.
3. Sternberg, RJ, Grigorenko, EL. Thinking styles and the gifted, Roeper Review, 16, 122-131, 1993.
4. Sternberg RJ. Allowing for thinking styles, Educational Leadership, 52,(3), 36-40, 1994
5. Sternberg RJ. Thinking Styles, Combridge University Press, New York, 1997.
6. Sternberg, RJ. Mental self government: A theory of intellectual styles and their development, Human Development, vol, 31,pp, 197-224, 1988.
7. Zabukovec, Z, Grum, DK. Relationship between student thinking styles and social skills, Psychology Science, volume 46: 156-166, 2004.
8. Zhang, LF. Thinking Styles: University students' preferred teaching styles and their conceptions of effective teachers, The Journal of Psychology, 2004, 138(3), 233–252. 2004.
9. Epstein, S, Rosemary P, Denes V.R and Harriet H. Individual differences in intuitive experiential and analytical rational thinking styles, Journal of Personality and Social Psychology, , 1996 Vol, 71 (2) Pp 390-405.
10. Epstein, S and Pacin, R. Teh relation of rational and experiential information processing styles to personality, basic beliefs and ratiobias phenomen, Journal of Personality And Social Psychology, volume, 76 (6) Pp.972/987, 1999.
11. Cacioppa, J., And R. Petty, Eds, Social Psychophysiology, New York: Guilford, 1982.
12. Buluş M. Öğretmen adaylarında yüklem karmaşıklığı, düşünme stilleri ve bilişsel tutarlılık tercihinin bazı psikososyal özellikler ve akademik başarı çerçevesinde incelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2000.
13. Palut, B. İlköğretim Birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin kişisel ve öğretmen rolündeki düşünme stillerinin incelenmesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2003.
14. Duru, E. Öğretmen adaylarında kişi-durum yaklaşımı bağlamında yardım etme davranışı eğilimi empati ve düşünme stilleri ilişkisi ve bu değişkenlerin bazı psiko-sosyal değişkenler açısından incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir, 2002.
15. Waters, LK and Zakrajsek. Correlates of need for cognition total and subscale scores, Educational And Psychological Measurement, Vol.50, 1990.
16. Zhang,L.F. Further Cross-cultural validation of the mental self-government, The Journal of psychology, Volume 133, pp, 165/181, 1999.
17. Tufan S, Coşkun G. Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin düşünme stilleri, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 23–25 Eylül, 2009, OMÜ, 2009.
18. Çubukçu, Z.(2004) Öğretmen Adaylarının Düşünme Stillерinin Öğrenme Biçimlerini Tercih Etmelerindeki Etkisi, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.